

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tallinna Ringkonnakohus
Kohtuasja number	2-20-17283
Otsuse tegemise aeg ja koht	4. oktoober 2024, Tallinn
Kohtukoosseis	Indrek Soots, Krista Kirspuu, Iris Kangur-Gontšarov
Kohtuasi	Asfaldigrupp OÜ hagi Eesti Vabariigi (Transpordiameti kaudu) vastu tuvastusnõuetes ning rahalise kohustuse täitmise nõudes
Vaidlustatud kohtulahend	Harju Maakohtu 11. juuli 2023 otsus
Kaebuse esitaja ja liik	Asfaldigrupp OÜ apellatsioonkaebus
Kaebuse hind ringkonnakohtus	182 094,97 eurot
Menetlusosalised ja nende esindajad ringkonnakohtus	Hageja Asfaldigrupp OÜ (registrikood 12001039), lepinguline esindaja vandeadvokaat Jaanus Tehver Kostja Eesti Vabariik (Transpordiameti kaudu), lepinguline esindaja Ege Stiina Järvmägi
Menetluse liik	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

- Jätta Harju Maakohtu 11. juuli 2023 otsus muutmata.**
- Apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.**
- Menetluskulud ringkonnakohtus jätta Asfaldigrupp OÜ kanda. Eesti Vabariigil (Transpordiameti kaudu) puuduvad kindlaksmääratavad menetluskulud.**

Edasikaebamise kord ja kohtu selgitused

Otsuse peale võib Riigikohtule esitada kassatsioonkaebuse 30 päeva jooksul alates otsuse kassaatorile kättetoimetamisest, kuid mitte pärast viie kuu möödumist otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

Hagimenetluses võib menetlusosaline Riigikohtus menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel. Menetlusosaline võib ise esitada

Riigikohtule menetlusabi saamise taotluse, samuti esitada teise menetlusosalise kaebuse või muu taotluse kohta seisukohti ja vastuväiteid. Juhul, kui menetlusosaline taotleb kassatsioonkaebuse esitamiseks menetlusabi, tuleb kaebetähtaja kestel lisaks menetlusabi taotlusele esitada ka kassatsioonkaebus.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

Hagi ja selle aluseks olevad asjaolud

1. Asfaldigrupp OÜ (hageja) esitas 23.11.2020 Harju Maakohtule hagi Eesti Vabariigi (Transpordiameti (endine Maanteeamet) kaudu) vastu, milles palus tuvastada, et kostja ei ole poolte vahel sõlmitud lepingutest kehtivalt taganenud ja tal puudub leppetrahvide nõudeõigus. Samuti palus hageja kostjalt välja mõista põhivõla 104 539,24 eurot, viivise perioodi 02.06.2020 – 23.11.2020 eest 18 294,37 eurot ja viivise 0,1% päevas alates 24.11.2020 kuni põhivõla tasumiseni.
2. Hagiavalduse ja selle täienduse kohaselt sõlmis hageja kostjaga riigihanke nr 210147 „Külmakahjustuste likvideerimine Tartu, Jõgeva ja Valga maakonna riigimaanteedel“ tulemusena kolm töövõtulepingut. Töövõtulepingu 1-10/19/2051-1 esemeks olid Valga maakonna riigiteedel külmakahjustuste likvideerimise tööd. Töö maksumus oli 505 000 eurot. Kostja on hagejale maksnud 437 184,20 eurot, maksmata on 67 815,80 eurot. Töövõtulepingu 1-10/19/2053-1 esemeks olid Tartu maakonna riigiteedel külmakahjustuste likvideerimise tööd. Töö maksumus oli 170 000 eurot. Kostja on hagejale maksnud 137 756,57 eurot, maksmata on 32 243,43 eurot. Töövõtulepingu 1-10/19/2054-1 esemeks olid Jõgeva maakonna riigiteedel külmakahjustuste likvideerimise tööd. Töö maksumus oli 25 000 eurot. Kostja on hagejale tasunud 20 519,99 eurot, maksmata on 4480,01 eurot.
3. Kostja on alusetult keeldunud tööde vastuvõtmisest ning jätnud tasumata kokku 104 539,24 eurot. Nimetaud summade tasumise tähtpäev oli 01.06.2020, mistõttu on kostja alates 02.06.2020 tasu maksmisega viivituses.
4. Kostja esitas 17.09.2020 hagejale 3 avaldust: a) nr 19-9/20/42974-1, mille sisuks on lepingust nr 1-10/19/2052-1 taganemine ja hagejalt leppetrahvi nõudmine summas 42 083,33 eurot; b) nr 19-9/20/42968-1, mille sisuks on lepingust nr 1-10/19/2053-1 taganemine ja hagejalt leppetrahvi nõudmine summas 14 166,67 eurot; c) nr 19-9/20/42970-1, mille sisuks on lepingust nr 1-10/19/2054-1 taganemine ja hagejalt leppetrahvi nõudmine summas 2 083,33 eurot.
5. Kostja on keeldunud hageja poolt teostatud töid vastu võtmast põhjusel, et kostja arvates on hageja kasutanud tööde teostamisel nõuetele mittevastavat asfaldisegu. Hageja peab seda põhjendamatuks. Esiteks sellel põhjusel, et töö lepingutingimustele mittevastavus (s.o. väidetavalt mittenõuetekohase asfaldisegu kasutamine) pole lepingu tingimuste

kohaselt tõendatud ja teiseks põhjusel, et ka kõnealuse puuduse olemasolu korral ei kvalifitseeru see oluliseks lepingurikkumiseks.

6. Hageja palub kohtul esmalt tuvastada, et kostja ei ole kehtivalt taganenud hagejaga sõlmitud töövõtulepingutest. Hagejal on sellise tuvastamise vastu õiguslik huvi. Asjaolu, et hankija on hankelepingust taganenud, kujutab riigihankemenetlustes endast pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise alust riigihangete seaduse (RHS) § 95 lg 4 p 8 alusel. Kuivõrd hageja tegutseb tee-ehituse valdkonnas ning selles valdkonnas tuleb valdav enamus tellimustest läbi riigihangete, on hagejal õiguslik huvi selle vastu, et hankijad ei saaks kostja lepingutest taganemisi kasutada riigihankemenetlustes hageja kui pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamiseks.
7. Teise tuvastusnõudena palub hageja kohtul tuvastada, et hagejal ei ole kohustus tasuda leppetrahve. Ka sellise tuvastamise vastu on hagejal õiguslik huvi, kuna hankija poolt leppetrahvi nõude esitamine võib anda hankemenetlustes aluse hageja kõrvaldamiseks hankemenetlusest RHS § 95 lg 4 p 8 alusel.
8. Hageja nõue kostjalt 104 539,24 euro saamiseks on töövõtulepingute alusel tekkinud tasu maksmise kohustuse täitmise nõue (VÕS § 637 lg 1). Hageja nõue kostjalt viivise saamiseks on rajatud VÕS § 113 lõikele 1. Viivise nõude aluseks olev viivise määr (0,1 % tasumata summast iga viivitatud päeva eest) tuleneb pooltevaheliste lepingute punktis 9.5 sisalduvast kokkuleppest.

Kostja vastus

9. Kostja vaidles hagile vastu. Kostja edastas hagejale 11.03.2020 nõudekirja, milles andis lepingute kohaseks täitmiseks täiendava tähtaja (31.05.2020), teavitab hagejat, et arvestab alates 11.03.2020 leppetrahve ning ühtlasi keeldus tööde vastuvõtmisest. Teede Tehnokeskus AS-i poolt teostatud katseprotokollidest nr 4977/19 ja nr 5391/19 ilmnes, et paigaldatud asfaltsegu „AC16 Surf“ ei vasta lepingutes sisalduvatele nõuetele ning tuleb seetõttu asendada lepingute nõuetele vastava asfaltseguga. 15.05.2020 esitas hageja kostjale lepingute täitmise eest arved ja aktid. Hageja jäi seisukohale, et on lepingutest tulenevad kohustused kohaselt täitnud. Kostja edastas 17.09.2020 hagejale avaldused lepingutest taganemiseks, leppetrahvide nõudmiseks ning leppetrahvide hagejalt kinnipeetud summadega tasaarvestamiseks.
10. Teede Tehnokeskus AS teostas katsed, millest ilmnes, et hageja oli kasutanud tööde teostamisel asfaltsegu lubamatut settekivimit. Lepingu nr 1-10/19/2052-1 tööde teostamisel oli settekivimite osakaal asfaltsegu täitematerjalis 90%, lepingu nr 1-10/19/2053-1 tööde teostamisel oli settekivimite osakaal 34% ning lepingu nr 1-10/19/2054-1 tööde teostamisel oli settekivimite osakaal 29%. Eeltoodud tööde teostamisel pidi settekivimite väärtus asfaltsegu täitematerjalis olema 0%. Sellest lähtuvalt on tõendatud, et hageja paigaldatud asfaltsegu ei vasta nõuetele. Lepingutest ja nende osaks olevatest kohustuslikest juhistest tulenevalt ei ole lubatud asfaltsegu kasutada

lubjakivi sõelmeid ja killustikku. Riigiteede libedusetõrjes kasutatakse kloriide, mis hakkab asfaltsegus olevat lubjakivimit lagundama ning seab otseselt ohtu riigitee püsivuse.

11. Hageja rikkus lepinguid oluliselt ja tööde ümbertegemise nõue oli asjakohane. Arvestada tuleb ülekaalukat avalikku huvi, et riigiteed oleksid hea kvaliteedi ja säilivusega ning sellest tulenevalt kõrge liiklusohutusega. Kuna hageja ei olnud töid ümber teinud täiendavaks tähtjaks, andis see kostjale aluse lepingutest taganemiseks. Koos lepingutest taganemise õigusega võimaldab lepingute p 11.2 nõuda hagejalt leppetrahvi kuni 10 % lepingute tasust, kui hageja rikub oluliselt õigusaktidest või lepingutest tulenevaid kohustusi.

Maakohtu otsus ja põhjendused

12. Harju Maakohus jättis 11.07.2023 otsusega hagi rahuldamata ja menetluskulud hageja kanda.

13. RHS § 95 lg 4 p 8 sätestab, et hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Maakohus leidis, et hagejal on õigustatud huvi tuvastusnõuete (kostja ei ole kehtivalt taganenud hagejaga sõlmitud töövõtulepingutest; hagejal ei ole kohustust tasuda leppetrahve) esitamiseks. Täiendavalt nõuab hageja rahaliste kohustuste täitmist.

14. Kõigi kolme lepingu lisa 2 (tehniline kirjeldus) p 2.1 kohustas hagejat kasutama materjalina teekatte paranduseks asfaltbetooni „AC16 Surf.“. Tee ehitamise kvaliteedi nõuete määruse § 16 lg 1 sätestab asfaltbetoonsegu minimaalseteks nõueteks valmistamise ja paigalduse viisil, et see peaks vastu ettenähtud kasutusaja jooksul. Asfaltbetoonsegude valmistamise nõudeid on kirjeldatud standardis EVS 901-3. Lõige 3 kohustab, et asfaltbetoonsegu projekteeritud koostises peavad olema näidatud jämetäitematerjalide fraktsioonide omadused ning bituumeni penetratsioon või viskoossus. Nimetatud omadused on samuti kirjeldatud standardis EVS 901-3. Nake tardkivimist jämetäitematerjaliga peab olema tõendatud labori katseprotokolliga. Lõige 6 lisab, et ühtlasi on ka nõuded asfaltbetoonsegudes kasutatavale täitematerjalile kirjeldatud standardites EVS 901-1 ja EVS 901-3. Lisaks lubab lõige 8 kasutada lubjakivist või kruusast toodetud fraktsioneeritud täitematerjali ja lubjakivist või kruusast toodetud peentäitematerjali ülemise kihi asfaltbetoonsegudes ainult nendel teedel, mille talviseks libedusetõrjeks ei kasutata kloriide.

15. Akrediteeritud katselabor Teede Tehnokeskus AS teostas asfaltsegu täitematerjalide osas katsed, mille katseprotokollidest tuvastas kostja, et hageja oli kasutanud tööde teostamisel asfaltsegus lubamatut settekivimit. Lepingu nr 1-10/19/2052-1 tööde teostamisel oli settekivimite osakaal asfaltsegu täitematerjalis 90%, lepingu nr 1-10/19/2053-1 töödes

kasutatud asfaltsegus moodustas settekivimite osakaal 34% ning lepingu nr 1-10/19/2054-1 tööde teostamisel oli settekivimite osakaal asfaltsegus 29%. Nimetatud tööde teostamisel pidi settekivimite väärtus asfaltsegu täitematerjalis olema 0%.

- 16.** Kohus on seisukohal, et kostja on akrediteeritud katselaboris teostatud katsetustega tõendanud, et hageja paigaldatud asfaltsegu ei vasta nõuetele. „Asfaldist katendikihtide ehitamise juhise“ p 2.1.20 kohaselt on nõutud sideaine sisalduse ja terastikulise koostise katsetes akrediteeringut vastavalt katsestandarditele EVS-EN 12697-1 ja EVS-EN 12697-2. Seega ei ole täitematerjalide petrograafilise katsetamine akrediteeritud katsena nõutud ja hageja on asunud ebaõigele järeldusele, et mitteakrediteeritud katsete tulemusi ei saa selles osas asfaldisegu nõuetele mittevastavuse tõendamiseks kasutada. Eeltoodust tulenevalt on tõendatud, et hageja on kasutanud tööde teostamisel asfaltsegu lubamatut settekivimit ja seda kõigis kolmes lepingus.

Arvesse tuleb ka võtta, et Transpordiamet tegi hagejale ettepaneku teostada rohkem katseid ja sealjuures täpsemaid petrograafilisi analüüse tööde teostamisel kasutatud asfaltsegu, kuid hageja seda ei soovinud, mistõttu kehtisid lepingute kohased teostatud katsetused ning põhjust täiendavate katsetuste tegemiseks edasiselt ei olnud. Hageja täiendavatest katsetustest keeldumine andis alust eeldada, et settekivimit kasutati asfaltsegu teadlikult. Kui tegemist oleks olnud hageja poolse eksitusega või teadmatusena, siis oleks hagejal olnud võimalus täiendavate katsete teostamisega tõendada, et ta on nii lepingutest, kui ka tee ehitamise kvaliteedinõuete määrusest tulenevaid nõudeid täitnud kohaselt. Kuna hageja seda ei teinud, on ilmne alus järeldada, et hageja rikkus töödele esitatud nõudeid tahtlikult, kuivõrd ta pidi olema teadlik, et ta kasutab asfaltsegu oluliselt kehvemate omadustega ning odavamaid materjale.

Hageja selgituste kohaselt oli ta asfaldisegu tootmisel läbi viidud kontrollide tulemuste alusel veendunud kasutatud segu nõuetele vastavuses ning hagejal puudus nii tööde teostamise ajal kui ka täna alus arvata, et asfaldisegu sisaldas lubamatut materjali. Hageja toob välja, et asfalditehase AC Tehased OÜ teavet tööde käigus kasutamiseks määratud asfaldisegu kohta luges märkusteta piisavaks ka tellija omanikujärelevalve, mida kinnitavad omanikujärelevalve esindaja allkirjastatud kooskõlastused (13.05.2021 vastuse lisad 3-5 – asfaldisegu dokumentatsiooni kooskõlastamine). Kohus on seisukohal, et eelnimetatud tootja informatsioon koos sellega kaasnevate laborianalüüsi tulemustega ei kinnita, et tööde teostamisel kasutatud asfaldisegu oli nõuetekohane.

- 17.** Kohus on seisukohal, et eeltoodust tulenevalt on tegemist hageja poolse lepingute olulise rikkumisega ja Transpordiameti tööde ümbertegemise nõue õiguskaitsevahendina oli põhjendatud ning asjakohane. Kohus leiab, et arvestada tuleb ka ülekaalukat avalikku huvi, et riigiteed oleksid hea kvaliteedi ja säilivusega ning Transpordiameti üht peamist kohustust tagada riigiteede kvaliteetne ehitamine ning sellest tulenev liiklusohutus. Eeltoodust tulenevalt kuulub töö vastuvõtmisele üksnes siis, kui selle eeldused (vähemalt minimaalsed nõuded tööle, mis on kehtestatud tee ehitamise kvaliteedi nõuete määrusega) ja vastuvõtmise tingimused on minimaalses ulatuses täidetud.

18. Kuna hageja ei teinud töid ümber kostja poolt antud täiendavaks tähtjaks, siis oli kostjal õigus lepingutest taganeda. Koos lepingutest taganemise õigusega võimaldab lepingute p 11.2 nõuda hagejalt leppetrahvi kuni 10% lepingute tasust, kui hageja rikub oluliselt oma õigusaktidest või lepingutest tulenevaid kohustusi. Nimetatud punkt andis kostjale õiguse nõuda leppetrahvi ja arvestada leppetrahvisummad maha hagejale tasumisele kuuluvast summast.

Apellatsioonkaebus

19. Maakohtu otsusele esitas apellatsioonkaebuse hageja, kes palub maakohtu otsuse tühistada ning uue otsusega rahuldada hagi.

20. Maakohus tugines lubamatule tõendile. Vaidlus puudub selles, et Teede Tehnokeskuse AS katseprotokollidest nr 4977/19 ja 5391/19 nähtub settekivimite (valdavalt lubjakivi) sisaldumine proovimaterjalis. Sellele katseprotokollile ei olnud aga õigust tugineda, sest tegemist on akrediteerimata katse tulemusi kajastavate dokumentidega. Asjaolu, et akrediteerimata katse tulemusele ei ole õigust tugineda, tuleneb Maanteeameti peadirektori 23.12.2015.a käskkirjaga nr 0314 kinnitatud „Asfaldist katendikihtide ehitamise juhis“ punktist 2.1.20. Katseprotokollid nr 4977/19 ja 5391/19 tuleb jätta arvestamata. Nõuetele mittevastava asfaldisegu kasutamine ei ole tõendatud.

21. Kostja nõudis hagejalt töö ümbertegemist. Hageja tehtud töö vastas oma kasutusomaduste poolest kõigile teele esitatavatele nõuetele ja on kasutuses. Töö ümbertegemine tooks hagejale kaasa lepingute hinnaga võrreldes mitmekordselt suurema kulu. Nendel asjaoludel oli töö ümbertegemise nõudmine VÕS § 646 lg 1 kohaselt põhjendamatu. Kuna tellijal ei ole VÕS § 646 lg-st 1 tulenevalt töö ümbertegemise nõuet, ei ole tellijal ka lepingust taganemise õigust juhul, kui töövõtja keeldub tööd uuesti tegemast. Kostja ei saanud VÕS § 647 lg 1 alusel lepingutest taganeda. Seega ei olnud kostjal õigust nõuda ka leppetrahve.

Vastus kaebusele

22. Kostja vaidles kaebusele vastu.

RINGKONNAKOHTU SEISUKOHT

23. Ringkonnakohus leiab, et maakohtu otsus tuleb jätta muutmata ning apellatsioonkaebus rahuldamata (TsMS § 657 lg 1 p 1). Kaebuses esitatud väited ei anna alust maakohtu otsuse tühistamiseks.

- 24.** Tsiviilasjas esitatud Teede Tehnokeskus AS katseprotokollide nr 4977/19 ja 5391/19 kohaselt oli lepingu nr 1-10/19/2052-1 järgses töös settekivimite (valdavalt lubjakivi) osakaal asfaltsegu täitematerjalis 90%, lepingu nr 1-10/19/2053-1 järgses töös oli settekivimite osakaal asfaltsegu täitematerjalis 34% ning lepingu nr 1-10/19/2054-1 järgses töös oli settekivimite osakaal asfaltsegu täitematerjalis 29% (II kd tl 8-11). Vaidlust ei ole selles, et lepingute kohaselt ei tohtinud sellist settekivimit täitematerjalis olla. Settekivimite olemasolu täitematerjalis tuvastati katsega „lihtsustatud petrograafiline kirjeldus EVS-EN 923-3“.
- 25.** Hageja leiab, et nimetatud katseprotokollidele ei saa tugineda, kuna Maanteeameti peadirektori 23.12.2015.a käskkirjaga nr 0314 kinnitatud „Asfaldist katendikihtide ehitamise juhise“ punkt 2.1.20 nõuab akrediteeritud katset, kuid antud juhul oli tegemist akrediteerimata katsega. Ringkonnakohus ei nõustu hagejaga. Maanteeameti peadirektori 23.12.2015.a käskkirjaga nr 0314 kinnitatud „Asfaldist katendikihtide ehitamise juhise“ punkt 2.1.20 sätestab, et proov A toimetatakse akrediteeritud katsega laboratooriumisse, kus määratakse asfalt- või mustsegu sideaine sisaldus ja terastikuline koostis vastavalt katsestandarditele EVS-EN 12697-1 ja EVS-EN 12697-2 (II kd tl 29 pöördel-30). Seega on sideaine sisalduse ja terastikulise koostise katses nõutud akrediteeringut vastavalt katsestandarditele EVS-EN 12697-1 ja EVS-EN 12697-2. Eelnimetatud punktist ei tulene, et täitematerjali proovi katse „lihtsustatud petrograafiline kirjeldus EVS-EN 923-3“ peab olema akrediteeritud. Ülaltoodust tulenevalt on ebaõige hageja seisukoht, et katseprotokolle nr 4977/19 ja 5391/19 ei saa tõendina kasutada. TsMS § 232 lg 2 kohaselt ei ole ühelgi tõendil kohtu jaoks ette kindlaksmääratud jõudu, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti. Hageja ei ole esitanud tõendeid, mis lükkaksid ümber katseprotokolle nr 4977/19 ja 5391/19 tulemused, sh ei lükka nimetatud katseprotokollide tulemusi ümber hageja 13.05.2021 menetlusdokumendi lisad 3-5.
- 26.** Ülaltoodust tulenevalt on katseprotokollidega nr 4977/19 ja 5391/19 tõendatud, et hageja töö ei vastanud lepingutingimustele (VÕS § 646 lg 1, lg 2 p 1).
- 27.** Kostja esitas 11.03.2020 hagejale teate, milles keeldus ehitustööde vastuvõtmisest, kuna asfaltsegu „AC16 Surf“ ei vasta lepingutes sisalduvatele nõuetele (asfaltsegu on lubamatu settekivim) ja nõudis asfaltsegu asendamist nõuetele vastava asfaltseguga. Kostja andis lepingute täitmiseks täiendava tähtaja 31.05.2020 (II kd tl 6-7). Hageja avaldas 15.05.2020 kostjale, et kostja keeldub alusetult tööde vastuvõtmisest ja esitas kostjale tasumiseks arved (I kd tl 98-99). Kostja esitas 17.09.2020 hagejale avaldused lepingutest taganemise ja leppetrahvi nõudmise kohta (I kd tl 121-135).
- 28.** Vastavalt VÕS § 646 lg 1, kui töö ei vasta lepingutingimustele, võib tellija nõuda töövõtjalt töö parandamist või uue töö tegemist, kui sellega ei põhjustata töövõtjale ebamõistlikke kulusid või põhjendamatuid ebamugavusi, arvestades muu hulgas asja väärtust ja lepingutingimustele mittevastavuse olulisust. VÕS § 646 lg 2 sätestab, et muu töövõtulepingu kui tarbijatöövõtulepingu puhul võib tellija töö lepingutingimustele

mittevastavuse puhul nõuda uue töö tegemist käesoleva paragrahvi lõike 1 esimeses lauses nimetatud juhul üksnes siis, kui töö lepingutingimustele mittevastavuse näol on tegemist olulise lepingurikkumisega.

Kostja on selgitanud, et riigiteede libedusetõrjes kasutatakse kloriide ning kloriidid hakkavad asfaltsegu olevat lubjakivimit (settekivim) lagundama, mis seab ohtu tee püsivuse. Arvestades, et tee kvaliteedi püsivus on lepingu eesmärgi seisukohalt tähtis, et settekivim asfaltsegu täitematerjal is vähendab tee püsivust, ning et settekivimit esines asfaltsegu olulisel määral, on kolleegium seisukohal, et tegemist on lepingute olulise rikkumisega. Hageja leiab, et lepingurikkumist ei saa pidada oluliseks seetõttu, et riigiteede lõigud on kasutuses, ning lisaks planeerib kostja nende teelõikudel pindamist, taastusremonti või rekonstrueerimist. Ringkonnakohus ei nõustu hagejaga. Asjaolud, et teelõigud on kasutuses, või et nende osas on planeeritud tulevikus teha töid, ei muuda hageja rikkumist ebaoluliseks.

- 29.** Hageja on apellatsioonkaebuses avaldanud, et kogu töö ümbertegemine oleks toonud hagejale kaasa ebamõistlikult suure kulu võrreldes lepingute hinnaga, mistõttu ei olnud kostjal õigust töö ümbertegemist nõuda (VÕS § 646 lg 1). Ringkonnakohus märgib, et hageja ei ole maakohtus tuginenud asjaolule, et kostja ei saanud töö ümbertegemist nõuda selle suure kulukuse tõttu (VÕS § 646 lg 1). Hageja on sellele viidanud küll kohtueelses kirjavahetuses kostjaga (hageja 03.04.2020, II kd tl 12), kuid mitte kohtule esitatud seisukohtades. Kohus ei saa tuletada asjaolusid tõenditest. Eeltoodust tulenevalt jätab kohus hageja väite tähelepanuta kui hilinenult esitatu (TsMS § 652 lg 4). Lisaks ei ole hageja ümbertegemise kulude kohta ka tõendeid esitanud.
- 30.** Ülaltoodule tuginedes ei ole hageja esile toonud ja tõendanud asjaolusid, mis välistaksid kostjal VÕS § 646 lg 1 järgse nõude. VÕS § 116 lg 1 sätestab, et lepingupool võib lepingust taganeda, kui teine lepingupool on lepingust tulenevat kohustust oluliselt rikkunud (oluline lepingurikkumine). Vastavalt VÕS § 647 lg-le 1 loetakse töövõtja töövõtulepingut oluliselt rikkunuks muu hulgas siis, kui töö parandamine või uue töö tegemine ei ole võimalik või ebaõnnestub või kui töövõtja õigustamatult keeldub tööd parandamast või uut tööd tegemast või ei tee seda mõistliku aja jooksul pärast talle lepingutingimustele mittevastavusest teatamist. Kuna hageja ei kõrvaldanud puudusi kostja antud täiendava tähtaja jooksul, siis oli kostja õigustatud lepingutest taganema.
- 31.** Koos lepingutest taganemisega nõudis kostja hagejalt leppetrahvi: lepingu nr 1-10/19/2052-1 alusel 42 083,33 eurot, lepingu nr 1-10/19/2053-1 alusel 14 166,67 eurot ja lepingu nr 1-10/19/2054-1 alusel 2 083,33 eurot. Lepingute p 11.2 sätestab, et tellija võib lepingust taganeda ja nõuda leppetrahvi kuni 10 % tasust, kui töövõtja rikub oluliselt oma õigusaktidest või lepingust tulenevaid kohustusi. Eeltoodust tulenevalt oli kostja õigustatud nimetatud summades hagejalt leppetrahvi nõudma. Leppetrahvi suurust puudutavas osas ei ole hageja sisulisi vastuväiteid esitanud.

32. Hageja nõudis kostjalt täitmisenõudena 104 539,24 euro ja sellelt arvestatava viivise tasumist. Kolleegium märgib, et kuna kostja on lepingutest kehtivalt taganenud, siis ei saa hagejal olla täitmisenõuet kostja vastu. Eeltoodust tulenevalt on maakohus jätnud põhjendatult hagi rahuldamata.
33. Kolleegium selgitab, et VÕS § 189 lg 1 kohaselt võib lepingust taganemise korral kumbki lepingupool nõuda tema poolt lepingu alusel üleantu tagastamist ning saadud viljade ja muu kasu väljaandmist, kui ta tagastab kõik üleantu. VÕS § 189 lg 2 p-des 1-3 sätestatud tingimuste korral peal lepingupool, tagastamise või väljaandmise asemel, hüvitama üleantu väärtuse. Hageja ei ole tuginenud asjaolule, et tema nõuet tuleks alternatiivselt käsitleda VÕS §-s 189 sätestatud nõudena ega toonud esile ka lepingu alusel üleantu tagastamise või hüvitamise nõude asjaolusid. Eeltoodust tulenevalt puudub ringkonnakohtul vajadus käsitleda küsimust, kas hagejal võib olla kostja vastu nõue VÕS § 189 alusel.

Menetluskulude jaotus ja kindlaksmääramine

34. Apellatsioonkaebuse rahuldamata jätmise tõttu jäävad apellatsioonimenetluse kulud hageja kanda (TsMS § 171 lg 1). Kostja menetluskulude nimekirja ei esitanud, mistõttu rahaliselt kindlaksmääratavad menetluskulud puuduvad.

(allkirjastatud digitaalselt)